

Ὅταν τὴν τετάρτην πρωϊνὴν ὥραν ὁ Ἐδμόνδος ἐπανήλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἡ κυρία Δεπερέ εἶπε πάλιν καθ' ἑαυτήν: «Ἦμην τρελλή» καὶ ἐκοιμήθη ἄνευ ἀναμνήσεως καὶ ἄνευ φόβου.

Καίπερ ἐξώρας κατακλιθεὶς, ὁ Ἐδμόνδος ἠγέρθη τὴν ὀγδόην καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου.

ΙΒ'

Ὅτε ὁ Ἐδμόνδος ἀφίκετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου ὁ ναὸς ἤρχετο ἤδη πληρούμενος κόσμου, διωλίσθησε λοιπὸν μετὰ τῶν εἰσερχομένων, ὅπως ἀνζητήσῃ τὴν Ἀντωνίαν, χωρὶς ὅμως νὰ λησμονῇ ὅτι εὐρίσκετο ἐν ἱερῷ χώρῳ· ποιήσας δὲ εὐλαβῶς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διηυθύνθη εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ναοῦ.

Ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸ ὄνομα τῆς Ἀντωνίνης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔρωσ καὶ ἡ πίστις, ἀνemiγνύοντο εὐχόλως, ὡς ἀνמיγνύονται καὶ συγχέονται δύο φλόγες τῆς αὐτῆς ἐστίας, δύο ἀρώματα τῆς αὐτῆς οὐσίας.

Ἡ Ἀντωνίνα εἶχεν ἴδιον στασίδιον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πλησίον τοῦ τῆς κυρίας Ἀγγελικῆς· ἀλλ' ἡ Ἀντωνίνα, ἥτις ἤρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἵνα προσευχηθῇ καὶ οὐχὶ ὅπως ἐπισύρῃ τὰ βλέμματα, ἥτις ἤρχετο τὴν πρωΐαν, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, ὦραν, καθ' ἣν ἡ προσευχὴ ἔχει ὅλον τὸ διάστημα ἐλεύθερον ἐν τῇ φύσει, καθ' ἣν κοιμῶνται ἔτι πάντες οἱ οὐδέποτε προσευχόμενοι, ἡ Ἀντωνίνα, λέγομεν, ἐγονυπέτει πάντοτε ἐνώπιον ἐνός τῶν ἰδιαιτέρων θυσιαστηρίων, ὅπου οἱ ἱερεῖς λειτουργοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν λάμπιν μιᾶς λυχνίας καὶ ἐνώπιον πέντε ἢ δέκα πιστῶν τῶ πολλῷ. Ἐπιτραπήτω μάλιστα ἡμῖν μία σκέψις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἡ ἐωθινή θρησκεία, ἐὰν δυνάμεθα νὰ ἐκφρασθῶμεν οὕτως, ἔχει ὅψιν χριστιανικωτέραν καὶ μάλλον θαμβοῦσαν ἢ ἡ θρησκεία τῆς πλήρους ἡμέρας, περιεστοιχισμένη ὑπὸ τῶν παρατάξεων τῆς καὶ ἀρωματιζομένη ὑπὸ λιβανωτῶν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ὑπάρχει λείψανόν τι, εἰδωλολατρείας ἐν ταῖς ἐπιχρύσοις ταύταις ἐορταῖς, ταῖς ἀφιερωμέναις εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνον, οὗτινος ὁ υἱὸς ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα διδάξῃ ἡμῖν τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν ταπεινώσιν. Ἀντὶ τοῦ παρίστασθαι ἐν ταῖς μεγάλας θρησκευτικαῖς τελεταῖς, αἵτινες ἐπιδεικνύουσιν ἅπαντα τὸν πλοῦτον τῶν σκευοφυλακίων των, αἵτινες πληροῦσι τὸν ναὸν ἀνθέων καὶ φώτων καὶ καθ' ὅς ἐπιδείκνυνται εὐταξίας λαμπροφωδῶν, ταράσσωσιν τὴν κατάνυξιν ὑμῶν διὰ τοῦ περιδικοῦ θορύβου τῆς ῥάβδου του, ἀντὶ τούτων εἰσέλθετε τὴν πρωΐαν, τῶν θυρῶν ἀνοιγομένων, εἰς ἐκκλησίαν ὁμοίαν ἐκείνῃ, ἐν ἣ ἐισῆλθε πρὸ ὀλίγου ὁ Ἐδμόνδος, καὶ ἀναμέσον τοῦ ἐπικρατοῦντος ἔτι σκιόφωτος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς, ἥτις ἔδει νὰ βασιλεύῃ πάντοτε ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου, διευθύνθητε πρὸς

ἐν τῶν ταπεινῶν ἐκείνων θυσιαστηρίων, ἅπερ ὑπεδεικνύομεν πρὸ μικροῦ. Ἐκεῖ θὰ ἴδῃτε ἱερέα ἀπλούστατα ἐνδεδυμένον, τέσσαρας ἢ πέντε ἀνθρώπους γονυπετεῖς· γονυπετήσας καὶ ὑμεῖς ἐπίσης, καὶ ἐν τῇ σκοτεινῇ ταύτῃ γωνίᾳ τῆς ἐκκλησίας θὰ ἴδῃτε τὸν Θεὸν ἐμφανιζόμενον ὑμῖν μεγαλοπρεπέστερον καὶ μεγαλειότερον παρ' ὅσον ἐπὶ τῆς Ἀγίας Τραπέζης, τῆς ἀπαστραπτούσης ἐκ χρυσοῦ καὶ λαμπάδων. Ἐκεῖθεν τὸ πνεῦμα ὑμῶν θάναμνησθῇ ἀκωλύτως τῶν πρώτων χριστιανῶν, διακονούντων, αἰνούντων καὶ ὑμνούντων τὸν νέον Θεὸν ἐν ταῖς κατακόμβαις τῆς Ῥώμης, κεχωρισμένων μόνον ὑπὸ τῶν δημίων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὃν ἀνεκάλυψαν πρὸ ὀλίγου.

[Ἐπεται συνέχεια]. ΛΑΜΠΡΟΣ ΕΝΥΑΛΗΣ

Καὶ Ο. Ν. ΧΜΕΛΙΕΦ

Η ΤΡΙΧΑΠΤΟΠΟΙΟΣ

Ρωσικὸν διήγημα

[Τέλος]

Ἐπὶ πολὺν χρόνον περιεπλανᾶτο ἐπαίτουσα καὶ πολλὰς ὑπέστη βρασμούς ἡ πτωχή.

Οὕτω πως τρεφομένη καὶ μόλις σύρουσα τοὺς γεροντικούς καὶ ἐξησθενημένους πόδας τῆς, ἔφθασέ ποτε καὶ εἰς Βασιούνην. Παρατηρεῖ μικρὰ καλύβη ὑψοῦται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου τόσον καλοκαμωμένη, τόσον καθαρά! Λευκὰ παραπετάσματα στολιζοῦσι τὰ παράθυρα, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσιν ἄνθη, ἐκ τῆς ὑψηλῆς καὶ λευκῆς αὐτῆς καπνοδόχης ἐξέρχονται κυλινδούμενα στανκτόχροα νέφη καπνοῦ. Καὶ εἶνε χειμερινή, ψυχρὰ ἡμέρα· καίτοι δὲ ὁ ἥλιος λάμπει, ἐν τούτοις ὁ παγετός εἶνε δριμύς, ὁ ἄνθρωπος διαπερᾶ ὑπὸ τὰ φορέματα καὶ ὡς νὰ ἐκδέρῃ τὸ σῶμα! Καὶ τόσο ἐπεπόθει ἡ ταλαίπωρος Εἰρήνην ν' ἀναπαυθῇ καὶ θερμανθῇ, ὥστε οὔτε κἂν ἔκρουσε τὸ παράθυρον, ἀλλ' ἤλθεν εἰς τὸν προθάλαμον, καὶ ἐκεῖθεν εἰσῆλθε κατ' εὐθείαν ἐν τῇ καλύβῃ, διότι, ἅμα εἰσῆλθῃ πλέον ἕνας ἄνθρωπος εἰς τὰ ζεστά, θὰ τὴν λυπηθοῦν καὶ δὲν θὰ τὸν διώξουν. Ἐπειτα, εἰμπορεῖ νὰ τοὺς τύχῃ ἐπάνω 'στὸ τραπέζι καὶ θὰ εἶνε ἀκόμη μεγαλειτέρα ἁμαρτία νὰ τὸν ἀποβάλουν· ὥστε ἴσως δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ εὐρεθῇ καὶ δι' αὐτὴν ἕνα κομμάτι ψωμί.

Εἰσῆλθεν ἡ Εἰρήνη καὶ βλέπει καὶ τὸ δάπεδον τῆς καλύβης, καὶ τὰ θρανία λευκότερα καὶ καθαρά ὡς νὰ ἔρρουκανίσθησαν αὐτὴν τὴν στιγμήν, αἱ τράπεζαι εἰσι κεκλυμέναι διὰ κεντημένων ὀθονῶν, εἰς τὴν γωνίαν κρέματα εἰκῶν μετὰ λυχνίας καὶ προσοφίων· ζωηρὸν δὲ πῦρ σπινθηρίζει ἐν τῇ θερμάστρῃ. Παρὰ τὸ παράθυρον δὲ κἄθηται καὶ πλέκει τρίχαπα εὐσμος γυνή.

— Ἀφήσετέ με νὰ ζεσταθῶ, γιὰ τὸ Θεό! μετὰ δειλίας καὶ παραπόνου ἐπρόφωρεν ἡ Εἰρήνη.

Ἡ γυνὴ ἠγέρθη καὶ ἐστράφη.

— Καλέ, Θεέ μου, ἡ Μαρίτσα!

— Εἰρήνην Μιχαήλοβνα! Τί 'νε τοῦτο; Ἰστανται ἀμφοτέροι ἀπέναντι ἀλλήλων ὡς ἀπολιθωμένοι καὶ λευκαὶ ὡς ὁ χιτὼν τῆς Μαρίας. Πόσαι σκέψεις ἐκυκλοφόρησαν εἰς ἀμφοτέρων τὰς κεφαλὰς, καὶ ἐντούτοις οὐδετέρα αὐτῶν ἠδύναντο νὰ ὁμιλήσῃ.

— Δὲν θὰ μὲ διώξῃς; ἡρέμα ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους ἡ Εἰρήνη.

— Χριστὸς καὶ Παναγία! Νὰ σὲ διώξω, λέγει, 'στὴ θέσι ποῦ εἶσαι; Καὶ δὲ φθάσει ποῦ τρέμεις ἀπὸ τὸ κρύο, ποῦ θαρρεῖ κανεὶς πῶς ἔχεις θέρη!

Προσέφωρεν ἡ Μαρίκα καθίσμα τῇ γραΐα, καὶ ἤρχισε νὰ λύῃ τοὺς ἀπεψυγμένους κεφαλοδέσμους καὶ τὰ ράκη τῆς.

Ἡ Εἰρήνη ἤρχισε νὰ νομίζει, ὅτι ἐβλεπεν ὄνειρον· καὶ ἔφριττεν εἰς τὴν ιδέαν, ὅτι θὰ ἐξυπνήσῃ καὶ θὰ χάσῃ τὴν θερμάστραν, τὸ θάλαπος καὶ τὴν φιλοξενον καλύβην καὶ θὰ εὐρεθῇ ἐκτεθειμένη εἰς τὸν παγετόν.

— Μαρίτσα, τί ἔπαθες; ἡ δὲν μ' ἐγνώρισες; ἐπρόφωρεν αὐτή.

— Πῶς, δὲν σ' ἐγνώρισα, Εἰρήνη Μιχαήλοβνα! Μὴ δὰ δὲν εἴμασσε συντοπίτισσας! Καθήσετε τὸ λοιπὸν ἐδῶ νὰ ζεσταθῇτε, ὅσῳ νὰ σᾶς βράσω ἄλλο τσάϊ νὰ πιθῇτε. Βλέπετε ἂν καὶ 'στὸ μῆνα μιὰ φορὰ, ὅμως δὲ 'μπορεῖ νὰ μοῦ λείψῃ τὸ τσάϊ. Ἡ συγχωρεμένη ἡ κυρά, ὁ Θεὸς 'σχωρέσοι τὴν μ' ἔμαθε νὰ τὸ πίνω. Ὅχι, σταθῇτε ἀλήθεια καὶ νὰ σᾶς βγάλω πρῶτα τὰ τσαρούχια καὶ τὰς σκαλτσες· σὰν ἦνε γυμνὰ τὰ πόδια, ζεσταίνονται καλλίτερα.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἔκυψε καὶ ἤρξατο ἀπογυμνοῦσα τοὺς ρυπαροὺς πόδας τῆς ἐπαίτιδος. Ἡ Εἰρήνη δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ συνέλθῃ, ὅτε αἱ κνημίδες καὶ τὰ πέδιλά τῆς ἐκρέμαντο ἤδη παρὰ τὴν θερμάστραν.

Αἰφνης μετὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην ἡ γραῖα ἀνεπήδησεν, ἤρπασε τὴν Μαρίαν ἐκ τῆς χειρός, ἔκλινεν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐλύθη εἰς δάκρυα ὡς νήπιον.

— Μαρίτσα, δὲν μὲ βλέπετε ποῦ εἰμ' ἐγώ, ἡ Εἰρήνη! Ἐγὼ εἰμ' ἐκείνη ποῦ σὲ κατέστρεψα!... Συγχώρεσέ μου! Σ' εὐχαριστῶ!..

Κλαίει ἡ γραῖα καὶ παραληρεῖ ὡς ἂν ἦτο παράφρων, ἡ δὲ Μαρία τὴν καταπραύνει λέγουσα:

— Φθάνει πειρά, Εἰρήνη Μιχαήλοβνα, μὴ σκοτόνεσθε ἄδικα! Ποῦ τό 'δετε πῶς κατεστράφηκα; Βλέπετε. Εἰμαι νοικοκυρά, καὶ χαίρομαι γιὰ τὸν ἐρχομό σας. Νά, τώρα θὰ πιῶμε καὶ τσάϊ, καὶ σεῖς ἔπειτα θὰ πέσετε νὰ ἡσυχάσετε ἀπάνω στὴ θερμάστρα. Τὸ κακὸ ὅμως εἶνε ποῦ δὲν θὰ 'βρῆς ἡσυχία, γιὰτὶ ἔρχονται ἐδῶ τέσσερα κορίτσια· ποῦ τὰ μαθαίνω δαντέλα· νέαις εἶνε, βλέπετε, φλυκροῦν γελοῦν καὶ δὲν θὰ σᾶς ἀφίσουν νὰ κοιμηθῇτε. Σεῖς πειρὰ νὰ μὴ μᾶς ξεγυρεύετε.

Ἡ δὲ γραῖα πάντοτε κλαίει, ὡς νὰ θέλῃ νὰ χύσῃ ὅλην τὴν καρδίαν της μαζί μὲ τὰ δάκρυα. Καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔκλαιεν οὕτω, ἀκολούθως ἐσίγησε βαθμηδόν. Ἡ Μαρίκα τῇ ἔδωκε νὰ πλυνθῇ καὶ τὴν ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν.

— Μάσσα, δὲ μοῦ λές τί ἄνθρωπος εἶ-

σαι σύ; ἐρωτᾷ ἡ Εἰρήνη παρτηρουσα αὐτὴν διὰ τοιούτων ὀφθαλμῶν, ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχον ποτὲ ἐν αὐτοῖς οὔτε κακία, οὔτε πονηρία. Ἀγία εἶσαι, τί εἶσαι;

— Τί λέγεις ἀγία! ἴγια εἶνε τὰ τραγούδια ποῦ λέγω μὲ τὰ κορίτσια! Ὅσον νὰ ἤμυι κ' ἐγὼ ἀκόμη νέα! εἶνε ἄντροπὴ καὶ νὰ τὰ λέγω!

— Καὶ ὅμως οἱ ἴδιοί μας ἴστο Ἀθήκοβο μ' ἐδιώξαν... κόντεψα νὰ ψοφήσω ἀπὸ τὴν πείνα.

— Καὶ τί ὠφελήθηκα ἀπ' αὐτό; Μόνο ποῦ πῆραν ἀμαρτία ἴστο λαίμους.

— Καὶ ἡ παλὴρά τους ἔχθρα;..

— Νὰ ἡ ὦρα! Καὶ τί θὰ βγάλη κανεὶς νὰ θυμᾶται τὰ περασμένα; Ὅσο γιὰ τὴν ἔχθρα... τί, θὰ κάθουμαι νὰ χαλῶ τὴν ζαχαρένια μου; ἐγὼ λέγω τὴν ἀμαρτία μου, δὲν μ' ἀρέσει ἡ κακὴ καρδιά. Τώρα νὰ ἰδῇτε ποῦ θάρρουν τὰ κορίτσια μου, ποῦ χαλᾷ ὁ κόσμος; δουλεύοντας διασκεδάζουμε. Σεῖς πέσετε νὰ πλαγιάσετε γλήγορα προτοῦ νὰ συναχθοῦν.

Ἡ Εἰρήνη ἠγέρθη ὑπακούουσα ὡς παιδίον καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὴν θερμάστραν. Ἡ Μαρία τὴν ἐδοῦθησε ν' ἀνέλθῃ καὶ κατακλιθῇ. Τὸ πᾶν ἐσίγησεν ἐν τῇ καλύβῃ. Ἡ τριχαπτοποὺς ἀνέλαθεν ἐκ τῆς τραπέζης τὰ κυάθια καὶ ἤρξατο ἐργαζομένη, ἀφορητὶ κινουσα τὰ ξυλάρια, ἡ δὲ γραῖα ἔκειτο ἐπὶ τῆς θερμάστρας, καίτοι δὲν ἐκοιμάτο. Πρὸ πολλοῦ, — παιδίον — δὲν ἤσθάνθη τὴν καρδίαν της τοσοῦτον ἐλαφράν, καίτοι δὲ ἤσθάνετο ἄλγος καὶ ἐντροπὴν, ἐν τούτοις δὲ ἦσαν ταῦτα καὶ ἀμέτοχα ἡδύτητος. Ὡστε ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωπος, ὅστις ἐσυγχώρησε καὶ περιέθαλψεν αὐτήν. Καὶ ἀφοῦ εὐρέθη ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἔπεται ὅτι δὲν εἶνε τὸσον ἄθλια, κατηραμένη γραῖα, ὅσον ἐσχάτως ἐσυνείθισε νὰ νομίζῃ ἑαυτήν! Αὐταὶ λοιπὸν αἱ σκέψεις, τοσοῦτον ἐχαροποιοῦν τὴν Εἰρήνην, ὥστε ἐπίτηδες μάλιστα δὲν ἤθελε ν' ἀποκοιμηθῇ ὅπως διαμένωσιν αὐταὶ ἐν τῇ κεφαλῇ της.

Η'

Ἦλθον αἱ τριχαπτοποιοί, καὶ τφόντι ἡ καλύβη ἀντήχει ἐκ τῶν ἁσμάτων καὶ τῶν γελῶτων των. Τὰ χεῖλη γελῶσιν, οἱ ὀφθαλμοὶ λάμπουσιν ἐκ τῆς εὐθυμίας καὶ αἱ χεῖρες ταχυδακτυλογρικῶς πετῶσιν ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων.

Ἦλθον παρὰ τῇ Μαρίας καὶ ἄλλαι γειτόνισσαι. Μὲ ὅλαις τὰ εἶχε καλὰ, καὶ ὅλας τὰς ὑπεδέχετο φιλοφρονέστατα.

— Πόσο εἶνε χαρούμεναι καὶ μονοισομέναι! διαλογίζεται ἡ Εἰρήνη, καὶ θέλει καὶ αὐτὴ νὰ εἶνε ὡς ἐκεῖναι, ἀπλοϊκὴ, ἀξιαγάπητος καὶ παιδρᾶ.

Τὴν ἐσπέραν ὠδήγησεν αὐτὴν ἡ Μαρία εἰς τὸν λουτρῶνα, τὴν ἐνέδυσεν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς χιτῶνος καὶ σαραφανίου, τὴν ἐπότισεν τέϊον καὶ πάλιν τὴν ἐδοῦθησε ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς θερμάστρας. Καὶ πάντα ταῦτα τόσον πολὺ συνεκίνουν τὴν Εἰρήνην, ὥστε ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ κλαίῃ.

Τὴν πρῶϊαν ἠγέρθη ἡ ἐπαῖτις καὶ ἡτοι-

μάσθη ὅπως ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ἡ Μαρία τῆς λέγει:

— Εἰρήνη Μιχαήλοβνα, ποῦ θὰ πᾶτε νὰ γυρίζετε χειμῶνα καιρό; Ἀμα ἐπέσατε νὰ κοιμηθῇτε χθὲς τὸ βράδυ, ἐγὼ ἐκύτταξα τὰ ρούχᾶ σας καὶ σὰς τὰ μπάλωσα, ἀλλὰ κ' ἔτσι εἶνε πολὺ χαλασμένα! Δὲν εἶνε γιὰ νὰ τὰ φορῇτε χειμῶνα καιρό, καὶ θὰ ξεπαγώσετε μ' αὐτὰ καμμιὰ φορὰ. Ἀκούσετε τί ἔχω νὰ σὰς πῶ: Ἐγὼ ποῦ ἔχω τὴ γωνιὰ ἐκεῖνη ἴστο θερμάστρα, ἔμπορεῖτε νὰ κοιμασθε ἐκεῖ, ὅσο δὲ γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί, μέσα σὲ καλοὺς ἀνθρώπους ἔμπορεῖ νὰ τὸ κερδίζῃ κανεὶς πάντα. Νὰ, ἐδῶ, ἄς ποῦμε. Ὡτὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ χωριοῦ κάθεται ὁ μουζικός Ἰβάν Ρισζίτσινοκ, ποῦ ἡ γυναῖκά του εἶνε τώρα τρεῖς ἑβδομάδες ἄρρωστη ὁ κακομοίρης τᾶχασε ὅλως διόλου μονάχος του τρέχει παντοῦ ἔχει καὶ ζῶα, καὶ μικρὰ παιδιὰ καὶ πρέπει νὰ κυττάξῃ καὶ τὸ νοικοκυριό. Ἐλᾶτε νὰ σὰς πᾶω ἐκεῖ θ' ἀντικαταστήσετε τὴν νοικοκυρά. Δὲ θὰ τοὺς φᾶτε, θὰ κάμετε καὶ ἓνα καλὸ.

Καὶ ἡ Εἰρήνη ἀπὸ χθὲς ἀκόμη ἤρχισε νὰ ἐπιθυμῇ τοιαύτην τινα ἐργασίαν. Παρηγορήθη ἐκ τῆς θωπείας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ θωπεία ἐκεῖνη δὲν ἦτο ἀξία αὐτῆς, καὶ τοῦτο ἐδηλητηρίαζε τὴν ἡδονὴν της.

— Πόσον καλλίτερα θὰ εἶνε ἂν μ' ἄγαπήσῃ ὁ κόσμος διὰ καλὴν γυναῖκα, νὰ, ὅπως τὴν Μάσσαν, διελογίζετο...

Ἐκτοτε ἡ γραῖα ὡς νὰ ἀνεγεννήθη. Ἐκ τῆς προτέρας αὐτῆς μοχθηρίας οὐδ' ἔχνος ἀπέμεινε, καὶ ἔζη οὕτως, ὥστε καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου ἂν συνέβαινε δυστύχημα ἢ νόσος τις, ἀμέσως προσεκαλοῦν τὴν «γρηᾶ Ρηνούλα» καὶ αὐτὴ οὐδέποτε ἠνοεῖτο τὴν συνδρομὴν της. Ἠγάπησεν αὐτὴν ὁ κόσμος καὶ ἤρξατο καὶ νὰ τὴν σέβηται, αὐτὴ δὲ ἐντρέπετο πλέον νὰ πίνῃ καὶ ἀπέσχε παντελῶς τῆς βότκας.

Πρὸς τὴν Μάσσαν εἶχεν ἀφοσιωθῇ ὡς βρέφος πρὸς τὴν μητέρα του, ὑπήκουεν αὐτῆς εἰς πάντα, προσεπάθει νὰ τὴν εὐαρεστή, ὅτε δὲ τῇ διηγήθησαν τὰς πικρίας, ἃς ἐδοκίμασεν ἡ Μαρία ἕνεκα τοῦ Παντελεῆ της, δὲν ἠδύνατο νὰ συγκατήσῃ τοὺς λυγμούς της. Μετὰ πολλοῦ κόπου κατόρθωσεν ἡ Μαρία νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

Ὅταν ἀπέθανεν ἡ Εἰρήνη, ἡ Μαρία, ἐκήδευσεν αὐτὴν μετὰ πομπῆς. Ὅταν δὲ ἐτέλεσε τὸ μνημόσυνον τῆς γραῖας προσήλθον ἐκ διαφόρων χωρίων ἄνθρωποι, καὶ ὅλοι τὴν ἐλυπήθησαν.

— Νὰ, τί συμβαίνει καμμιὰ φορὰ ἴστον ἄνθρωπο, ἔλεγον, ποῦ καὶ αὐτὴ τὴν εὐτυχία δὲν τὴ νοιώθει. Ἐζοῦσε ἡ μακαρίτισσα εὐτυχισμένη, κι' ἀπ' τὴν ὑπερηφάνειαν ποῦ ἔχε, δὲν ἔνοιωσε εὐτυχία. Ὅσον ἐδυστύχησε ὅμως καὶ παράτησε τὴν περηφάνειαν της, τί χαριτωμένη καὶ εὐθυμὴ γρηαδίτσα ποῦ ἔγινε!

Μικρὸν, μετὰ τὸν θάνατον τῆς Εἰρήνης ἐδόθη ἐλευθερία εἰς τοὺς εἰλωτας, καὶ μετ' αὐτὴν αἱ ἐργασίαι τῆς Μαρίας ἐπολ-

λαπλασιάζθησαν. Ἡθέλησαν αἱ χωρिकाὶ κορασίδες νὰ διδασθῶσι τὴν τέχνην της, διότι μεγάλη ἦτο ἡ ζήτησις τριχάπτων ἐν Μόσχᾳ, τὸ δὲ γυναικεῖον φύλον τῶν μερῶν ἐκεῖνων ἐσπερεῖτο πάσης ἄλλης ὠφελείας κατὰ τὸν χειμῶνα. Τί νομίζετε! σήμερον ἐκάστη τεχνίτις κερδίζει ἐκ τῶν τριχάπτων καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα περὶ τὰ 40 ρούβλια! (120 δρ.)

Καὶ οὕτως ἡ Μαρία Νικολάγεβνα ἀνεδέχετο νὰ διδάσκῃ τὰς χωρικάς πρὸς 50 κηπίκια ἐκάστην, καὶ ἔζησεν ἐννενηκοντα ὅλα ἔτη εὐθυμὸς καὶ ἀκαμνητοῦ. Περὶ τῆς τελευτῆς αὐτῆς λέγεται, ὅτι ἀπέθανε κατὰ τὸ 1864 ἔτος ὥστε ἔκτοτε παρήλθον πλέον τῶν εἴκοσι ἐτῶν (1884) καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀκόμη τὴν ἐνθυμοῦνται.

Α. Γ. ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΕΛΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΛΕΚΤΩΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΩΝ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ:

[Αἱ ἐν παρενθέσει τιμαὶ σημειοῦνται χάριν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχαῖς καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἐπιθυμούντων νὰ ἀποκτήσωσιν αὐτά, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν].

Σακελλαρίου Βιβλιοθήκη τοῦ λαοῦ, «Περ πλανώμενος» Α. Σούτσου... λ. 50 (60)
Σακελλαρίου Βιβλιοθήκη τοῦ λαοῦ, «Βαβυλωνία», Βυζαντίου... λ. 50 (60)
«Τὰ Δύο Ἄλνα» Αἰμιλίου Ρισβούργ. δρ. 4.60 [2]
«Ἡ Ὠραία Παρισινή»... λ. 60 (70)
«Ἐρως καὶ Σα», Ἀθηναῖκα Εἰκόνες ὑπὸ Αἰσώπου... δρ. 1 [1,40]
«Παρισίων Ἀπόκρυφα», μυθιστορία Εὐγενίου Σὺτη, μετάφρασις Ἰσιδωρίδου Ι. Σκυλίσση (τόμοι 10)... δρ. 6 [7]
«Αἱ Ρωσίδες Παρθέναι ἢ ὁ Μηδενισμὸς ἐν Ρωσσῇ» (τόμοι 2)... δρ. 3 [3,30]
«Παλαιαὶ Ἀμαρτίαι» λυρικὴ συλλογὴ, ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου... λ. 60 [70]
«Ἡ Φωνὴ τῆς Καρδιάς μου», λυρικὴ Συλλογὴ, ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου. λ. 60 [70]
«Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Πέτρου», αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας, μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ παρατηρημάτων... Δραχ. 4 [4,50]
«Αἱ τίμαι γυναῖκες» διήγημα ὑπὸ Amedee Achard... λ. 75 [90]
«Οἱ Ἀγῶνες τοῦ Β'οῦ Σέργιου Πανίνης», μυθιστόρημα θραβευθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας... Δραχ. 2 [2,20]
«Ἰπασία», μυθιστορία ἱστορικὴ ὑπὸ Charles Kingsley (τόμοι 2)... δρ. 4 [4,20]
«Κωμωδία» ὑπὸ Ἀγγ. Βλάχου Δρ. 2 [2,20]
«Ὁ Γονζάλθης Κορδούβιος ἢ ἡ Γρανάδα ἀνακτηθεῖσα» μυθιστόρημα... Δρ. 1.50 [1,70]
«Ἡ Σειρήν», μυθιστορία Ξαβιὲ δὲ Μοντεπέν... Δρ. 1.50 [1,70]
«Τὰ Ἀπόκρυφα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως» μυθιστορία... Δρ. 2 [2,20]
«Ἐθελβία» μυθιστορία τοῦ Ἀγγλοῦ Ὁρλέν... Δρ. 1.70 [1,80]
«Ἑλληνικαὶ Σκηναὶ» ὑπὸ Ἀγγέλου Βροφφρίου, μετάφρ. ὑπὸ Π. Πανά (τόμοι 2) Δρ. 5 [5,50]
«Αἰγυπτία Βασιλείαις» μυθιστορία ἱστορικὴ, ὑπὸ Γεωργίου Ἐβερς, μετάφρασις ὑπὸ Ε. Γαλά η, Ι. Κ. Δελιγιάννη καὶ Στ. Στρέιτ (τόμοι τρεῖς)... Δρ. 5.50 [6]
«Ἡ μυστηριώδης Συμμορία», μυθιστορία Mary Lafon... Δρ. 2 [2,20]
«Μπουμπουλίνα—Ἀρκάδιον», Δράματα ὑπὸ Γ. Ἀνδρικοπούλου... Δρ. 3 [3,30]
«Τὰ χάλια μας», κωμωδία Π. Λαζαρίδου, ἡθοποιοῦ... λ. 70 (80)